

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยเป็น 3 ตอนด้วยกัน เพื่อถ่ายทอดความเข้าใจ ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของประชากร

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความเป็นประชาธิปไตย และทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ตอนที่ 3 การพิสูจน์สมมติฐาน

การนำเสนอประกอบด้วยตารางประกอบความเรียงอธิบายตาราง โดยมีรายละเอียดแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของประชากร

ลักษณะทั่วไปของประชากรได้แก่ ลักษณะภูมิหลัง ซึ่งแสดงสถานภาพทั่วไป สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 302 คน จากที่ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด จำนวน 400 ชุด และได้นำมาใช้ในการพิสูจน์สมมติฐานในตอนที่ 3 ซึ่งผลมาจากการศึกษาวิจัยปรากฏดังตารางที่ 4.2 ส่วนข้อมูลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์สมมติฐานและไม่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอเก็บเป็นความลับตามที่ได้ชี้แจงกับกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามไว้ อย่างไรก็ตาม ก่อนอื่นควรจะได้มีการพิจารณาการกระจายของกลุ่มตัวอย่างเสียก่อน ดังนี้

สำหรับกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้มีการจำแนกไปตามโรงเรียนประถม

ศึกษาต่าง ๆ ที่กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 40 โรงเรียน โดยส่งแบบสอบถาม
ไปทั้งสิ้นโรงเรียนละ 8-12 ชุด รวม 400 ชุด ได้รับการตอบกลับมา 302 ชุด
คิดเป็นร้อยละ 75.0% ซึ่งจัดอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สำหรับโรงเรียนต่าง ๆ ที่ให้
ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามสามารถแสดงได้ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับการตอบจากโรงเรียนต่าง ๆ

โรงเรียน	จำนวน
คลองกุ่ม	10
วัดสัมฆานัมบริหาร	10
ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา	10
ฤทธิยะวรรณาลัย	11
บางชัน	11
วัดศิริไอยสวรร์ค	10
ประชานิเวศน์	10
วัดมกุฎกษัตริยาราม	10
วัดอัมพวา	9
วัดบุคคโล	9
วัดหลักสี่	9
ประชาราษฎร์บำเพ็ญ	8
ไทยนิยมสังเคราะห์	7
สามเสนนอก	7
วัดลาดปลาเค้า	10
พูนสิน	8
บ้านเจียรต๊ับ	-
วัดมงคลวราราม	6
ปทุมวัน	-

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

โรงเรียน	จำนวน
วัดหัวลำโพง	-
วัดทองศาลางาม	10
วัดปากบ่อ	8
วัดคลองเตย	9
ทุ่งสีกัน	-
คลองทรงกระเทียม	9
บางมด	11
วัดลานบุญ	7
วัดเวฬุราชิม	4
วัดคณิกาผล	7
วัดพิชัยญาติ	8
วัดมะกอก	9
สุเหร่าหะซิมีน่า	7
วัดไทร	11
วัดทองสุธาราม	-
วัดทุ่งครุ	10
บ้านบางกะปิ	-
บางขุนเทียนศึกษา	10
วัดปลุกศรัทธา	9
วัดช่องลม	8
ศรีเอี่ยมอนุสรณ์	10
รวม	302

จากตารางที่ 4.1 ซึ่งแสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีการกระจายค่อนข้างมาก และได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนต่าง ๆ ค่อนข้างดี ดังนั้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างกระจายครอบคลุมกลุ่มประชากรจึงน่าจะเป็นประโยชน์จากการศึกษาวิจัย ซึ่งจากการศึกษาลักษณะประชากรในตารางที่ 4.2 ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงลักษณะทั่วไปของประชากร

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	X	S.D
<u>ระดับอายุ :</u>			2.83	0.77
ต่ำกว่า 30 ปี	12	4.0		
30 - 39 ปี	83	27.5		
40 - 49 ปี	151	50.0		
50 ปีขึ้นไป	56	18.5		
<u>ภูมิลำเนาเดิม :</u>			2.16	1.36
อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร	159	52.6		
อยู่ในเขตเทศบาล	32	10.6		
อยู่ในเขตสุขาภิบาล	14	4.6		
อยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร, เทศบาล หรือสุขาภิบาล	97	32.1		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	X	S.D
<u>ระดับการศึกษาของบิดา :</u>			1.85	1.03
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	144	47.7		
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	93	30.8		
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	35	11.6		
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	25	8.3		
สูงกว่าปริญญาตรี	5	1.7		
<u>ระดับการศึกษาของมารดา :</u>			1.40	0.78
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	224	74.2		
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	45	14.9		
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	22	7.3		
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	11	3.6		
<u>ระดับการศึกษาของสามี :</u>			1.87	0.52
ต่ำกว่าปริญญาตรี	61	20.2		
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	219	72.5		
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	21	7.0		
สูงกว่าปริญญาโท	1	0.3		
<u>ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม</u>			1.97	0.35
ต่ำกว่าปริญญาตรี	23	7.6		
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	265	87.7		
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	14	4.6		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	X	S.D
<u>สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา :</u>			1.97	0.50
ด้านสังคมศาสตร์	42	13.9		
ด้านมนุษยศาสตร์	227	75.2		
ด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	33	10.9		
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจและทรัพย์สินที่มี :</u>				
มีรายได้ส่วนตัวมากกว่า 10,000 บาท / เดือน	228	75.5		
มีรายได้ครอบครัวมากกว่า 30,000 บาท/เดือน	136	45.0		
มีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง	182	60.3		
มีรถยนต์	147	48.7		
มีเครื่องประดับมูลค่ามากกว่า 50,000 บาท	102	33.8		
มีเงินฝากในธนาคารมากกว่า 100,000 บาท	102	33.8		
มีโทรทัศน์	289	95.7		
มีวิทยุ	291	96.4		
มีวิดีโอเทป	230	76.2		
มีตู้เย็น	284	94.0		
มีเครื่องปรับอากาศ	150	49.7		
มีโทรศัพท์มือถือ	62	20.5		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	X	S.D
มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน	222	73.5		
มีรายได้เสริม	136	45.0		
ไม่มีภาระหนี้สิน	127	42.1		

จากตารางที่ 4.2 ซึ่งแสดงสถานการณ์ภาพทั่วไปของครูสตรีระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้อยู่จำนวน 302 ราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันไป โดยส่วนมากเป็นผู้ที่มีระดับอายุ 40-49 ปี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 มารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 74.2 สามีมีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 87.7 โดยสำเร็จการศึกษาทางด้านมนุษยศาสตร์ จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 75.2 สำหรับฐานะทางเศรษฐกิจและทรัพย์สินที่มีใช้ประจำส่วนมากจะมีรายได้ส่วนตัวมากกว่า 10,000 บาท/เดือน จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 75.5 มีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3 มีโทรทัศน์ จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 95.7 มีวิทยุ จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 96.4 มีวีดีโอเทป จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 76.2 มีตู้เย็น จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 94.0 และมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 73.5

สำหรับสิ่งซึ่งแสดงฐานะทางเศรษฐกิจและทรัพย์สินที่มีใช้ประจำ จำนวน 15 รายการ นั้น ผู้วิจัยได้นำมาแบ่งระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม ออกเป็น 3 ระดับ เพื่อใช้ในการพิสูจน์สมมติฐานตามระเบียบวิธีวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผลการแบ่งระดับฐานะทางเศรษฐกิจปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงระดับฐานะทางเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	X	S.D
ระดับต่ำ (มีทรัพย์สินน้อยกว่า 8 รายการ)	95	31.5		
ระดับปานกลาง (มีทรัพย์สิน 8-11 รายการ)	151	50.0		
ระดับสูง (มีทรัพย์สินมากกว่า 11 รายการ)	56	18.5		
รวม	302	100.0	1.87	0.70

จากตารางที่ 4.3 ซึ่งแสดงระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลาง จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมามีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 และมีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 สำหรับผลการแบ่งระดับฐานะทางเศรษฐกิจนี้ผู้วิจัยจะได้นำไปใช้ในการทดสอบสมมติฐานต่อไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความสนใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองความเป็น
ประชาธิปไตย และทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย

1. ด้านความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดยทั่วไปความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นพฤติกรรม
อย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการแสดงออกทางการเมืองของบุคคล ซึ่งทั่วไปอาจแสดง
ออกได้โดยการติดตามข่าวสารบ้านเมือง การสนใจต่อกระแสทางการเมืองรอบ ๆ
ตัว โดยการพูดคุยสัมมนาหรืออภิปรายระหว่างกัน หรืออาจโดยการไปลงคะแนนเสียง
เลือกตั้ง หรือมีกิจกรรมทางการเมืองด้านอื่น ๆ เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้ว่า
พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเริ่มได้จากความคิดที่
จะติดตามข่าวสารความเป็นไปทางการเมือง และอาจมีมากถึงการร่วมกิจกรรมทาง
การเมืองด้วยเลย ดังนั้น เมื่อจะพิจารณาสถานการณ์ความสนใจและการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองแล้วอาชีพบางอาชีพจัดได้ว่ามีความสำคัญต่อความสนใจและการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองของผู้อื่น เช่นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้จะเห็นได้ว่าอาชีพครูเป็น
อาชีพที่มีความสำคัญในการเป็นแม่พิมพ์ ผู้ซึ่งจะถ่ายทอดความรู้ ความคิด ตลอดจนเป็น
แบบอย่างพฤติกรรมให้กับนักเรียนได้ปฏิบัติหรือเอาเยี่ยงอย่าง ดังนั้น ถ้าครูเป็นผู้ที่มี
ความสนใจทางการเมือง ย่อมแสดงออกถึงความสนใจทางการเมืองและอาจมีส่วน
ร่วมทางการเมือง พฤติกรรมดังกล่าวเมื่อเด็กนักเรียนได้เห็นย่อมอาจก่อให้เกิด
นักเรียนเกิดความสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือสนใจทางการเมืองได้
ดังนั้น อาชีพครูจึงเป็นอาชีพที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการถ่ายทอดความสนใจมีส่วนร่วมทาง
การเมืองไปสู่เด็กนักเรียน

จากความสำคัญของครูที่มีต่อเด็กนักเรียนและพฤติกรรมสนใจทางการเมือง
และมีส่วนร่วมทางการเมืองของครูอันอาจเป็นผลให้เด็กนักเรียนเอาเยี่ยงอย่างได้
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการศึกษาวิจัยถึงระดับความสนใจและการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของครูสตรีในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยจากครูสตรี
จำนวน 302 คน ในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับความสนใจและการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองสามารถแสดงได้ ดังตารางที่ 4.4 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง (N = 302)

พฤติกรรม	ความสนใจและการมีส่วนร่วม ทางการเมือง			X	S.D.
	เป็นประจำ /บ่อย	บางครั้ง	น้อยมาก/ ไม่เคยเลย		
สนใจติดตามข่าวสารต่าง ๆ ข่าวสารบ้านเมือง และ ข่าวสารทางการเมือง	184 (60.9)	113 (37.4)	5 (1.7)	2.59	0.53
รับข่าวสารทางการเมืองจาก โทรทัศน์	229 (75.8)	70 (23.2)	3 (1.0)	2.75	0.46
รับข่าวสารทางการเมืองจาก วิทยุ	85 (28.1)	168 (55.6)	49 (16.2)	2.12	0.66
รับข่าวสารทางการเมืองจาก หนังสือพิมพ์	173 (57.3)	119 (39.4)	10 (3.3)	2.54	0.56
รับข่าวสารทางการเมืองจาก การสนทนาพูดคุยกับบุคคลอื่น	82 (27.2)	201 (66.6)	19 (6.3)	2.21	0.54
ไปร่วมฟังการอภิปรายทาง การเมือง	15 (5.0)	88 (29.1)	199 (65.9)	1.39	0.58

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

พฤติกรรม	ความสนใจและการมีส่วนร่วม ทางการเมือง			X	S.D.
	เป็นประจำ /บ่อย	บางครั้ง	น้อยมาก/ ไม่เคยเลย		
ไปร่วมฟังการปราศรัยหาเสียง ของพรรคการเมืองต่าง ๆ หรือนักการเมือง	11 (3.6)	90 (29.8)	201 (66.6)	1.37	0.55
พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทางการเมืองกับผู้อื่น	48 (15.9)	203 (67.2)	51 (16.9)	1.99	0.57
ออกเสียงแสดงประชามติผ่าน ทางสื่อมวลชน	7 (2.3)	52 (17.2)	243 (80.5)	1.22	0.47
ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร	207 (68.5)	58 (19.2)	37 (12.3)	2.56	0.70
ไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่น	176 (58.3)	75 (24.8)	51 (16.9)	2.41	0.76
เคยดำรงตำแหน่งหน้าที่ทาง การเมือง	4 (1.3)	8 (2.6)	290 (96.0)	1.05	0.28

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

พฤติกรรม	ความสนใจและการมีส่วนร่วม ทางการเมือง			X	S.D.
	เป็นประจำ / บ่อย	บางครั้ง	น้อยมาก/ ไม่เคยเลย		
ทำงานเกี่ยวข้องกับการเมือง	22 (7.3)	48 (15.9)	232 (76.8)	1.31	0.60
เป็นสมาชิกพรรคการเมือง	7 (2.3)	8 (2.6)	287 (95.0)	1.07	0.34
คิดที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทาง การเมืองโดยการลงสมัคร รับเลือกตั้ง	2 (0.7)	14 (4.6)	286 (94.7)	1.06	0.26

จากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าโดยทั่วไปครูสตรีส่วนมากสนใจติดตามข่าวสารบ้านเมือง ข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 60.9 รับข่าวสารทางการเมืองจากทางโทรทัศน์เป็นประจำ จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 75.8 บางครั้งก็รับข่าวสารทางการเมืองจากทางวิทยุ จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 รับข่าวสารทางการเมืองจากทางหนังสือพิมพ์เป็นประจำ จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 บางครั้งจะรับข่าวสารทางการเมืองจากการสนทนาพูดคุยกับบุคคลอื่น จำนวน 201 คน คิดเป็น

ร้อยละ 66.6 ในขณะที่ไปร่วมฟังการอภิปรายทางการเมืองน้อยมาก จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 65.9 ไปร่วมฟังการปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองต่าง ๆ หรือนักการเมืองน้อยมาก จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 66.6 แต่บางครั้งจะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับบุคคลอื่น จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 67.2 ในขณะที่ออกเสียงแสดงประชามติผ่านทางสื่อมวลชนน้อยมาก จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 80.5 แต่ก็ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นประจำ จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 ไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่นเป็นประจำ จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคการเมืองนั้นจะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากไม่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 96.0 ไม่เคยทำงานเกี่ยวข้องกับการเมือง จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 76.8 ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 76.8 ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 95.0 และไม่เคยคิดที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการลงสมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 94.7

จากความคิดเห็นต่อความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าว ทั้ง 15 ประเด็น ผู้วิจัยได้นำมาคำนวณหาค่าคะแนน รวมคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละท่านและจัดระดับกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 302 คน ออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานตามระเบียบวิธีวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ผลการจัดระดับปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงระดับความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ระดับความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ (0-22 คะแนน)	44	14.5
ระดับปานกลาง (23-31 คะแนน)	182	60.3
ระดับสูง (มากกว่า 31 คะแนน)	76	25.2
รวม	302	100.0

ผลการจัดระดับความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3 รองลงมามีระดับความสนใจมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 และระดับต่ำ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 อย่างไรก็ตามผู้วิจัยจะได้อภิปรายถึงผลการศึกษาวิจัยนี้ในบทต่อไปอีกครั้ง

2. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยนั้น โดยทั่วไปหมายถึงความรู้ความเข้าใจต่อนิยาม ความหมาย วิธีการ เหตุผลและกระบวนการของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีความเห็นว่าประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ดี เชื่อมั่นและศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เข้าใจในหลักของความมีเสรีภาพ เสมอภาคและภราดรภาพ ตลอดจนมีความคิดเห็นเชิงสนับสนุนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นจะต้องทราบว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตย

ประชาชนต้องให้ความสำคัญกับการมีสิทธิ เสรีภาพ การมีรัฐธรรมนูญ การมีเสรีภาพของสื่อมวลชน เสรีภาพในการวิจารณ์ ต้องเข้าใจถึงความสำคัญของการมีพรรคการเมือง ความเท่าเทียมกัน ความสำคัญของการถ่วงดุลย์อำนาจ ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน การเข้าใจระบบตัวแทน และความสำคัญของการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นต่อประชาธิปไตยนั้น จำเป็นจะต้องทราบถึงแนวความคิดพื้นฐานดังกล่าวเสียก่อน

สำหรับกรณีศึกษาในครั้งนี้ ความรู้ความเข้าใจของครูที่มีต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย นับว่ามีความสำคัญ เนื่องจากครูต้องเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นผู้ปลุกฝังเรื่องต่าง ๆ ให้กับเด็กนักเรียน โดยเฉพาะเกี่ยวกับประชาธิปไตยด้วยแล้ว ครูจะเป็นบุคคลแรกที่จะต้องถ่ายทอดความรู้อย่างถูกต้องให้กับนักเรียน หากครูไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ การถ่ายทอดความรู้ความคิดที่ไม่ถูกต้อง อาจเป็นการปลุกฝังความรู้ที่ผิดและความเข้าใจคลาดเคลื่อนอันอาจเป็นผลเสียอย่างร้ายแรงในภายหลัง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวในครั้งนี้ ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยของครูสตรี ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย

(N = 302)

ความเป็น ประชาธิปไตย	ความรู้ความเข้าใจ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
ประชาธิปไตย หมายถึงการ ปกครองที่ประชาชน มีสิทธิและเสรีภาพ อย่างเต็มที่	7 (2.3)	19 (6.3)	40 (13.2)	141 (46.7)	95 (31.5)	2.01	0.95
การมีส่วนร่วมของ ประชาชนหมายถึง การไปลงคะแนน เสียงเลือกตั้ง	140 (46.4)	128 (42.4)	21 (7.0)	12 (4.0)	1 (0.3)	4.31	0.79
รัฐธรรมนูญคือ กฎหมายสูงสุดของ ประเทศที่ทุกคนต้อง ปฏิบัติตาม	189 (62.6)	102 (33.8)	10 (3.3)	1 (0.3)	-	4.59	0.57

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ความเป็น ประชาธิปไตย	ความรู้ความเข้าใจ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
สื่อมวลชนมีสิทธิใน การเสนอข่าวใน ทุก ๆ เรื่อง โดย ไม่จำเป็นต้องผ่าน ความเห็นชอบจากรัฐ	65 (21.5)	107 (35.4)	55 (18.2)	67 (22.2)	8 (2.6)	3.51	1.14
หน้าที่สำคัญของ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร คือรับฟัง และแก้ไขปัญหาของ ประชาชน	153 (50.7)	131 (43.4)	12 (4.0)	5 (1.7)	1 (0.3)	4.42	0.68
เสรีภาพในการพูด คือความสามารถที่ จะกล่าวถึงหรือ วิจารณ์บุคคลใดใน เวลาและสถานที่ใด ก็ได้	17 (5.6)	49 (16.2)	49 (16.2)	138 (45.7)	49 (16.2)	3.51	1.11

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ความเป็น ประชาธิปไตย	ความรู้ความเข้าใจ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
หลักการถ่วงดุลย์ อำนาจของรัฐคือ การแบ่งอำนาจ ออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และ ฝ่ายตุลาการ	95 (31.5)	148 (49.0)	46 (15.2)	10 (3.3)	3 (1.0)	4.07	0.83
พรรคการเมืองคือ กลุ่มบุคคลที่รวมตัว กันเพื่อแสวงหาผล ประโยชน์ทางการ เมืองให้กับตนเอง กลุ่มเท่านั้น	51 (16.9)	71 (23.5)	66 (21.9)	47 (15.6)	67 (22.2)	3.03	1.40

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ความเป็น ประชาธิปไตย	ความรู้ความเข้าใจ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
วิธีแก้ปัญหาความ ขัดแย้งในระบอบ ประชาธิปไตย จะต้องไม่ใช้ความ รุนแรงในการยุติ ปัญหา	145 (48.0)	133 (44.0)	11 (3.6)	4 (1.3)	9 (3.0)	4.33	0.86
ฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นเครื่องกำหนด ความเสมอภาคของ สมาชิกในสังคม	39 (12.9)	76 (25.2)	59 (19.5)	85 (28.1)	43 (14.2)	3.06	1.27
หลักการตัดสินใจของ ระบอบประชาธิปไตย คือการ ตัดสินใจตามความเห็น ของเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่จำเป็นต้อง คำนึงถึงเสียงส่วน น้อย	22 (7.3)	100 (33.1)	47 (15.6)	109 (36.1)	24 (7.9)	3.04	1.14

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ความเป็น ประชาธิปไตย	ความรู้ความเข้าใจ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
สตรีและบุรุษใน ระบอบการเมือง แบบประชาธิปไตย มีสิทธิและหน้าที่เท่า เทียมกันทุกประการ	135 (44.7)	140 (46.4)	18 (6.0)	7 (2.3)	2 (0.7)	4.32	0.75
ลักษณะของผู้หน้าที่ดี ตามระบอบประชาธิปไตยคือ ผู้หน้าที่ เปิดโอกาสให้ผู้อื่น แสดงความคิดเห็น	206 (68.2)	92 (30.5)	4 (1.3)	- -	- -	4.67	0.50
ผู้ที่มีความบกพร่อง ทางร่างกาย เช่น ตาบอด เป็นใบ้ หรือหูหนวกไม่มีสิทธิ ในการออกเสียง เลือกตั้ง	15 (5.0)	36 (11.9)	31 (10.3)	144 (47.7)	76 (25.2)	3.76	1.11

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ความเป็น ประชาธิปไตย	ความรู้ความเข้าใจ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
ระบอบประชาธิปไตย แบบตัวแทน (Representa- tive Democracy) ที่ใช้ในปัจจุบัน ผู้ที่ ประชาชนเลือกเข้า ไปทำหน้าที่แทน จะต้องใช้อำนาจนั้น เพื่อก่อให้เกิดความ ผาสุกแก่ประชาชน	200 (66.2)	85 (28.1)	14 (4.6)	2 (0.7)	1 (0.3)	4.60	0.64
ผู้แทนราษฎรควรเป็น ผู้มีฐานะทาง เศรษฐกิจและจบ การศึกษาในระดับสูง เพราะสามารถจะ ทำประโยชน์ให้กับ บ้านเมืองได้มาก กว่าผู้มีฐานะยากจน และด้อยการศึกษา	15 (5.0)	64 (21.2)	48 (15.9)	88 (29.1)	87 (28.8)	3.56	1.15

จากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยของครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากไม่เห็นด้วยที่ประชาธิปไตย หมายถึงการปกครองที่ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า รัฐธรรมนูญคือกฎหมายสูงสุดของประเทศทุกคนต้องปฏิบัติตาม จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6 เห็นด้วยว่าสื่อมวลชนมีสิทธิในการเสนอข่าวทุกเรื่องโดยไม่จำเป็นต้องผ่านความเห็นชอบจากรัฐ จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า หน้าที่สำคัญของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือรับฟังและแก้ไขปัญหาของประชาชน จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 ไม่เห็นด้วยว่าเสรีภาพในการพูดคือ ความสามารถที่จะกล่าวหรือวิจารณ์บุคคลใดในเวลาและสถานที่ใดก็ได้ จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 เห็นด้วยว่า หลักการถ่วงดุลอำนาจของรัฐ คือการแบ่งอำนาจออกเป็นฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าพรรคการเมืองคือ กลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองให้กับตนเองและกลุ่มเท่านั้น จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าวิธีการแก้ปัญหาคความขัดแย้งในระบอบประชาธิปไตยจะต้องไม่ใช้ความรุนแรงในการยุติปัญหา จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0 ไม่เห็นด้วยว่าฐานะทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องกำหนดความเสมอภาคของสมาชิกในสังคม จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 ไม่เห็นด้วยว่าหลักการตัดสินใจของระบอบประชาธิปไตย คือการตัดสินใจตามความเห็นของเสียงส่วนใหญ่ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงเสียงส่วนน้อย จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1 เห็นด้วยว่าสตรีและบุรุษในระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยมีสิทธิและหน้าที่เท่าเทียมกันทุกประการ จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ลักษณะของผู้นำที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย คือผู้นำที่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 68.2 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) ที่ใช้ในปัจจุบัน ผู้ที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนจะต้องใช้อำนาจนั้นเพื่อก่อให้เกิดความผาสุกแก่ประชาชน มิใช่เข้าไปใช้อำนาจในเชิงปกครองหรือ

ควบคุม จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2 ไม่เห็นด้วยว่าผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ไม่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 และไม่เห็นด้วยว่าผู้แทนราษฎรความเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและจบการศึกษาในระดับสูง เพราะสามารถจะทำประโยชน์ให้กับบ้านเมืองได้มากกว่าผู้มีฐานะยากจน และด้อยการศึกษา จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1

จากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยทั้ง 16 ประเด็น ผู้วิจัยได้นำมาคำนวณหาค่าคะแนนรวมคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละท่าน และจัดระดับกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 302 คน ออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานตามระเบียบวิธีวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ผลการจัดระดับปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย

ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ (0-39 คะแนน)	-	-
ระดับปานกลาง (40-56 คะแนน)	56	18.5
ระดับสูง (มากกว่า 56 คะแนน)	246	81.5
รวม	302	100.0

ผลการจัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยในระดับสูง ซึ่งได้คะแนนมากกว่า 56 คะแนน จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 81.5 ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามเพียง 56 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลางหรือได้คะแนน 40-56 คะแนน ดังนั้น ผู้วิจัยจะได้อภิปรายถึงผลการศึกษาวิจัย ตลอดจนนำไปทดสอบสมมติฐานต่อไป

3. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย นับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากทัศนคติเป็นความรู้สึก ความคิดเห็น ความรู้สึกชอบไม่ชอบ สนับสนุน-ไม่สนับสนุน เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ซึ่งจะเกี่ยวพันไปถึงเรื่องค่านิยม และการกล่อมเกล่าของสังคม ที่มีบทบาทต่อทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้น ทัศนคติจึงเป็นภาวะของจิตใจและประสาทที่พร้อมจะคิด ทำ ชอบต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งสิ่งเหล่านั้นอาจจะเกิดจากประสบการณ์เป็นตัวนำหรือมีอิทธิพลต่อการตอบสนองของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งยังเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น เมื่อบุคคลมีทัศนคติเชิงสนับสนุนก็อาจมีพฤติกรรมในการสนับสนุนและเมื่อมีทัศนคติเชิงคัดค้านก็จะคัดค้านสิ่งต่าง ๆ เช่นกัน สำหรับทัศนคติต่อประชาธิปไตยก็เช่นกัน เมื่อบุคคลมีทัศนคติความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ก็จะเลื่อมใสในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่ถ้ามีความไม่ชอบ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อประชาธิปไตย ก็จะคัดค้านและโจมตีประชาธิปไตยได้เช่นกัน ดังนั้น ทัศนคติจะเป็นตัวบ่งบอกได้ถึงพฤติกรรมของบุคคล

สำหรับกรณีศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยของครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานครย่อมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากครูเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ และอาจรวมถึงประสบการณ์ไปยังเด็กนักเรียน เมื่อครูสนับสนุนแนวความคิดแบบประชาธิปไตยย่อมต้องถ่ายทอดและปลูกฝังให้นักเรียนมีความรัก เลื่อมใส ศรัทธา ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่ถ้าครูไม่มีความคิดในเชิงบวกต่อประชาธิปไตย อาจแสดงพฤติกรรมทางอ้อมในการคัดค้านและไม่เลื่อมใส ศรัทธา ระบอบประชาธิปไตย ความคิดดังกล่าวย่อมมีโอกาสดำเนินการทั้งทางตรง หรือทางอ้อมไปสู่เด็กนักเรียน ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้

จะทำให้ทราบทัศนคติของครูต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อนำมาหาทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องได้ต่อไป ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยถึงทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยของครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.8 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย (N = 302)

ข้อความ	ทัศนคติ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
ในฐานะที่เป็น ประชาชนพลเมือง มีหน้าที่ที่จะต้องติดตามข่าวสารบ้าน เมือง และเข้าไปมีส่วนร่วมทางการ เมือง เช่น การไปลงคะแนนเสียง เลือกตั้ง การไปฟังสัมมนาทางการ เมืองต่าง ๆ เผื่อดูแลติดตามผลงาน ของผู้แทนที่เลือกเข้าไปในสภา เป็นต้น	123 (40.7)	163 (54.0)	11 (3.6)	5 (1.7)	-	4.34	0.63

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อความ	ทัศนคติ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
ประเทศไทยมีความ วุ่นวายทางการเมือง (25.8) เกิดขึ้นบ่อย ๆ ก็ เพราะประชาชนส่วน มากยังไม่เข้าใจ และยังไม่พร้อมที่จะ เป็นประชาธิปไตย	78 (25.8)	125 (41.4)	48 (15.9)	40 (13.2)	11 (3.6)	2.28	1.10
รูปแบบของการ ปกครองแบบประชา ธิปไตยในปัจจุบัน ไม่เหมาะสมกับ ประเทศไทย เพราะ เป็นการนำแนว ความคิดมาจาก ตะวันตก ดังนั้น จึง ควรมีการปรับปรุง และปรับเปลี่ยนแนว ความคิดบางประการ ให้เหมาะสมกับ ประเทศไทย	53 (17.5)	143 (47.4)	56 (18.5)	43 (14.2)	7 (2.3)	2.36	1.01

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อความ	ทัศนคติ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรส่วนใหญ่ได้รับ เลือกตั้งเข้ามา เพราะการซื้อเสียง	100 (33.1)	104 (34.4)	78 (25.8)	12 (4.0)	8 (2.6)	2.09	0.99
นักการเมืองที่ซื้อ เสียงมักจะเป็น นักการเมืองที่ได้รับ การเลือกตั้งจาก ต่างจังหวัด โดยเฉพาะ ในเขตที่ห่างไกล ตัวเมือง	115 (38.1)	88 (29.1)	73 (24.2)	23 (7.6)	3 (1.0)	2.04	1.01
หากในการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เห็นกับผู้อื่นแล้วเกิด ขัดแย้งหรือมีความ คิดเห็นไม่ตรงกันขึ้น เราควรยุติการสนทนา นั้นเสียและพยายาม หลีกเลี่ยงไม่พูดคุย เรื่องนั้นกับผู้อื่นอีก	79 (26.2)	111 (36.8)	29 (9.6)	78 (25.8)	5 (1.7)	2.40	1.18

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อความ	ทัศนคติ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
การซื้อขายเสียงเกิด จากชาวบ้านเห็นแก่ เงินตอบแทนเล็ก ๆ น้อย ๆ มากกว่า เป็นเพราะชาวบ้าน ขาดความรู้ความ เข้าใจที่ถูกต้องทาง การเมือง และ เพราะการที่ต้องตก อยู่ภายใต้อิทธิพลของ นักการเมืองท้องถิ่น	127 (42.1)	97 (32.1)	44 (14.6)	26 (8.6)	8 (2.6)	1.98	1.07
การที่สื่อมวลชนเปิด เผยข้อเท็จจริงหรือ หลักฐานต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับผล ประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งการวิพากษ์- วิจารณ์รัฐบาลนั้นเป็น สิ่งที่สามารถกระทำ ได้ตามหน้าที่ของ สื่อมวลชน	122 (40.4)	136 (45.0)	30 (9.9)	13 (4.3)	1 (0.3)	4.21	0.82

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อความ	ทัศนคติ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
การเดินทางประท้วง 60 ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ ก็ตามเป็นการไม่ สมควรเพราะเป็น การสร้างควมวุ่น วายขึ้นในชาติบ้าน เมือง	60 (19.9)	91 (30.1)	60 (19.9)	80 (26.5)	11 (3.6)	2.64	1.18
ประชาชนควรมีสิทธิ ในการชุมนุมทาง การเมืองโดยสงบ หรือการอภิปราย ในที่สาธารณะได้	95 (31.5)	159 (52.6)	23 (7.6)	17 (5.6)	8 (2.6)	4.05	0.93
บุคคลที่เป็นอาชญากร มักได้แก่ผู้ที่มีการ ศึกษาต่ำ และมีจิต ผิดปกติมาตั้งแต่กำเนิด มากกว่าเกิดจาก สภาพแวดล้อมบังคับ หรือแรงกดดันจากสังคม	32 (10.6)	64 (21.2)	83 (27.5)	95 (31.5)	28 (9.3)	3.08	1.15

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อความ	ทัศนคติ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
ผู้แทนราษฎร คณะ ผู้บริหารประเทศ รวมทั้งข้าราชการ พลเรือน ทหาร ตำรวจต่าง ๆ ควร ได้รับสิทธิพิเศษ บางอย่างตอบแทน เช่น การลดหย่อน หรือไม่ต้องเสียค่า โดยสารของบริการ ขนส่งมวลชนต่าง ๆ การลดหย่อนภาษี เป็นต้น เพราะถือ ว่าบุคคลเหล่านี้ต้อง ทำงานหนักเพื่อ ประเทศชาติ	66 (21.9)	81 (26.8)	32 (10.6)	94 (31.1)	29 (9.6)	2.80	1.34

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อความ	ทัศนคติ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
ในการเป็นผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นในระดับ(6.3) ใด ๆ ก็ตาม ผู้ชาย จะมีความสามารถ และความเด็ดขาด ในการตัดสินใจที่ เหมาะสมกับตำแหน่ง ผู้นำมากกว่าเพศหญิง	19 (6.3)	71 (23.5)	57 (18.9)	109 (36.1)	46 (15.2)	3.31	1.17
ผู้หญิงไม่เหมาะที่จะ เป็นนักการเมือง เพราะผู้หญิงควรมี ลักษณะเป็นข้างเท้า หลัง นิ่มนวล อ่อน โยนมากกว่าการ ออกมาแสดงความ คิดเห็นต่อสาธารณะ- ชน ซึ่งมักจะมีลักษณะ ค่อนข้างรุนแรงและ ก้าวร้าว	4 (1.3)	14 (4.6)	29 (9.6)	171 (56.6)	84 (27.8)	4.05	0.82

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อความ	ทัศนคติ					X	S.D.
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
ผู้หญิงเมื่อมีครอบครัว แล้ว ควรให้เวลา กับครอบครัวให้ มากกว่าการทำงาน นอกบ้าน เพราะ การดูแลครอบครัว เป็นหน้าที่ของผู้หญิง	13 (4.3)	31 (10.3)	38 (12.6)	163 (54.0)	57 (18.9)	3.73	1.02
การที่จะให้ประเทศ ไทยมีการปกครอง เป็นระบอบประชา ธิปไตยโดยแท้จริง นั้น ควรเริ่มที่การ ปกครองส่วนท้องถิ่น ก่อน โดยจัดให้มี การเลือกตั้งกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก สภาเทศบาลไปจนถึง ในส่วนการปกครอง ส่วนภูมิภาคที่ควรจะ ให้มีการเลือกตั้งผู้ว่า ราชการจังหวัด	121 (40.1)	128 (42.4)	19 (6.3)	27 (8.9)	7 (2.3)	4.09	1.01

จากการศึกษาวิจัยถึงทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยของครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเห็นด้วยว่า ประชาชนพลเมืองมีหน้าที่ต้องติดตามข่าวสารบ้านเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านต่าง ๆ จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 เห็นด้วยว่าประเทศไทยมีความวุ่นวายทางการเมืองเกิดขึ้นบ่อย เพราะประชาชนส่วนมากยังไม่เข้าใจและยังไม่พร้อมที่จะเป็นประชาธิปไตย จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 เห็นด้วยว่า รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในปัจจุบันไม่เหมาะสมกับประเทศไทย เพราะเป็นการนำแนวความคิดมาจากตะวันตก จึงควรมีการปรับเปลี่ยนแนวความคิดบางประการให้เหมาะสมกับประเทศไทย จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4

เห็นด้วยว่าทุกคนควรมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นโดยเสรี ไม่ว่าจะโดยทางการพูดหรือการเขียนก็ตาม จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ประชาชนทุกคนควรได้รับความเสมอภาคกัน ทั้งในด้านการศึกษา โอกาสในการประกอบอาชีพและสวัสดิการทางสังคมต่าง ๆ จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 เห็นด้วยว่าการตัดสินใจปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ นั้น ควรพิจารณาถึงวิธีที่ช่วยให้ยุติปัญหาได้โดยเร็ว ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบเล็ก ๆ น้อย ๆ จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 33.4 เห็นด้วยว่าการเลือกตั้งถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น จึงควรให้ออกเป็นกฎหมายเพื่อบังคับให้ทุกคนไปเลือกตั้ง จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 เห็นด้วยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเพราะการซื้อเสียง จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่านักการเมืองที่ซื้อเสียงมักจะเป็นนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งจากต่างจังหวัด โดยเฉพาะในเขตที่ห่างไกลตัวเมือง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการซื้อเสียงเกิดจากชาวบ้านเห็นแก่เงินตอบแทนเล็ก ๆ น้อย ๆ มากกว่า เพราะชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องทางการเมือง และเพราะต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 เห็นด้วยกับการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นแล้วเกิดความขัดแย้งหรือความคิดเห็นไม่ตรงกันควรยุติการสนทนานั้นเสีย และพยายามไม่พูดคุยเรื่องนี้กับผู้อื่นอีก จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 เห็นด้วยว่า การเปิดเผยข้อเท็จจริงของสื่อมวลชน

เกี่ยวกับผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ตามหน้าที่ของสื่อมวลชน จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 เห็นด้วยว่าการเดินขบวนประท้วงไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็ตามเป็นการไม่สมควร เพราะเป็นการสร้างความวุ่นวายให้เกิดขึ้นในชาติบ้านเมือง จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 30.1 เห็นด้วยว่าประชาชนควรมีสติในการชุมนุมทางการเมืองโดยสงบหรืออภิปรายในที่สาธารณะได้ จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 ไม่เห็นด้วยว่า ผู้แทนราษฎร คณะผู้บริหารประเทศ รวมทั้งข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจต่าง ๆ ควรได้รับสิทธิพิเศษบางอย่างตอบแทน เช่น การลดหย่อนหรือไม่ต้องเสียค่าโดยสารของบริการขนส่งมวลชนต่าง ๆ การลดหย่อนภาษี เป็นต้น เพราะถือว่าบุคคลเหล่านี้ต้องทำงานหนักเพื่อประเทศชาติ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 ไม่เห็นด้วยว่า บุคคลที่เป็นอาชญากรมักได้แก่ผู้ที่มีการศึกษาต่ำและมีจิตผิดปกติมาตั้งแต่กำเนิดมากกว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมบังคับหรือแรงกดดันจากสังคม จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 ไม่เห็นด้วยว่า การเป็นผู้นำระดับใด ๆ ผู้ชายจะมีความสามารถและความเด็ดขาดในการตัดสินใจที่เหมาะสมกับตำแหน่งผู้นำมากกว่าเพศหญิง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1 ไม่เห็นด้วยว่าผู้หญิงไม่เหมาะจะเป็นนักการเมืองเพราะผู้หญิงควรเป็นช้างเท้าหลัง นิ่มนวล อ่อนโยน มากกว่าการออกมาแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะชน ซึ่งมีลักษณะค่อนข้างรุนแรงและกร้าวร้าว จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 56.6 ไม่เห็นด้วยว่าผู้หญิงเมื่อมีครอบครัวแล้วควรให้เวลากับครอบครัวมากกว่าการทำงานนอกบ้าน เพราะการดูแลครอบครัวเป็นหน้าที่ของผู้หญิง จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 และเห็นด้วยว่า การที่จะให้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ควรเริ่มที่การปกครองส่วนท้องถิ่นก่อน โดยจัดให้มีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาลไปจนถึงในส่วนของปกครองส่วนภูมิภาคที่ควรจะให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4

จากทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยทั้ง 15 ประเด็น ผู้วิจัยได้นำมาคำนวณค่าคะแนนรวมคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละท่านและจัดระดับกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 302 คน ออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานตามระเบียบวิธีวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ผลการจัดระดับทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยของครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.9 แสดงระดับทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ (0-49 คะแนน)	5	1.7
ระดับปานกลาง (50-69 คะแนน)	253	83.8
ระดับสูง (มากกว่า 70 คะแนน)	44	14.6
รวม	302	100.0

ผลการจัดระดับทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีทัศนคติเป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลาง จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 83.8 รองลงมาเป็นประชาธิปไตยระดับสูง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 และเป็นประชาธิปไตยในระดับต่ำ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ซึ่งผลการศึกษาวินิจฉัยนี้ ผู้วิจัยจะได้นำไปทดสอบสมมติฐานและอภิปรายถึงข้อค้นพบของการศึกษาวิจัยในตอนต่อ ๆ ไป

ตอนที่ 3 การพิสูจน์สมมติฐาน

การศึกษาวิจัยในขั้นตอนการพิสูจน์สมมติฐานนี้ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรลักษณะทั่วไป อันประกอบด้วย ระดับอายุ ภูมิลำเนาเดิม ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา ระดับการศึกษาของสามี สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจกับระดับทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย รวมถึงศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสนใจ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยกับระดับทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย อันเป็นตัวแปรตามเพื่อนำไปสู่การพิสูจน์สมมติฐานและการอภิปรายผลการศึกษาวิจัยต่อไป

สำหรับการศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะทั่วไป ระดับความสนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองและระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยกับระดับทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยนั้นว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากจะทำให้ทราบถึงลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร รวมถึงความเข้าใจความรู้ในประชาธิปไตย ความสนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งส่งผลกระทบต่อทัศนคติความคิดเห็นทางการเมือง นิยม ชมชอบ ศรัทธาและเชื่อมั่นในประชาธิปไตยแตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อได้ดำเนินการศึกษาวิจัยและทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยดังกล่าวแล้ว ย่อมทราบแนวทางที่ถูกในการแก้ไขหรือปรับปรุงให้ครูสตรี ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดและทัศนคติไปยังเด็กนักเรียน เป็นผู้ที่มีความเชื่อถือ ศรัทธาในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ตลอดจนถ่ายทอดความรู้ดังกล่าว รวมถึงปลุกฝังให้เด็กนักเรียนที่ตนเองสอนเป็นผู้มีความเชื่อถือศรัทธาในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย สนใจศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตย เพื่อความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงของประเทศไทยในอนาคตเมื่อเด็กเติบโตขึ้น ผู้ศึกษาจึงดำเนินการทดสอบความ

สัมพันธ์ของตัวแปรในครั้งนี้นำเพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยและเสนอแนะข้อมูลอื่นเป็นประโยชน์ต่อไป ซึ่งผลจากการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรตามสมมติฐานปรากฏผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานครนั้น ยังมีอายุมากเท่าไร ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยก็ยิ่งน้อยลงเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากครูสตรีที่มีอายุแตกต่างกันย่อมมีความแตกต่างทางด้านความคิด ค่านิยม และทัศนคติ โดยครูสตรีวัยรุ่นน่าจะได้รับความคิดแบบประชาธิปไตยตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป แตกต่างจากครูสตรีที่มีอายุมากย่อมต้องยึดติดอยู่กับการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช จึงน่าจะเป็นประชาธิปไตยน้อยกว่าครูสตรีวัยรุ่น และเมื่อดำเนินการศึกษาวิจัยทดสอบสมมติฐาน ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับอายุกับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับ
ประชาธิปไตย

ระดับอายุ	ระดับทัศนคติ			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ต่ำกว่า 30 ปี	1 (8.3) (20.0)	8 (66.7) (3.2)	3 (25.0) (6.8)	12 (100.0) (4.0)
30 - 39 ปี	- - -	66 (79.5) (26.1)	17 (20.5) (38.6)	83 (100.0) (27.5)
40 - 49 ปี	3 (2.0) (60.0)	130 (86.1) (51.4)	18 (11.9) (40.9)	151 (100.0) (50.0)
50 ปีขึ้นไป	1 (1.8) (20.0)	49 (87.5) (19.4)	6 (10.7) (13.6)	56 (100.0) (18.5)
รวม	5 (1.7) (100.0)	253 (83.8) (100.0)	44 (14.6) (100.0)	302 (100.0)

Chi-Square = 9.68630 D.F. = 6 Significance = 0.1385

จากตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับอายุกับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่า ค่า Chi-Square เท่ากับ 9.68630 ค่า D.F. เท่ากับ 6 ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.1385 ซึ่งค่า P ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่า ระดับอายุของครูสตรีที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้ครูสตรีมีทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 2 ครูสตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตเมือง จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่าครูสตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตชนบท ทั้งนี้ เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวง และในสังคมเมืองจะเป็นศูนย์กลางความเจริญในทุก ๆ ด้าน ดังนั้น การรับและถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองระหว่างสมาชิกในสังคมจะเป็นไปโดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว ซึ่งมีความแตกต่างจากสังคมในชนบท ซึ่งระบบสาธารณสุขปกคบบางอย่างยังไม่พร้อมเท่าที่ควร ทำให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้และเรียนรู้ทางการเมือง กล่าวคือ สังคมชนบทน่าจะมีความยึดติดกับค่านิยมดั้งเดิมมากกว่าสังคมเมือง และเมื่อดำเนินการศึกษาวิจัยทดสอบสมมติฐานดังกล่าวปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4.11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนาเดิมกับทัศนคติทางการเมือง
เกี่ยวกับประชาธิปไตย

ภูมิลำเนาเดิม	ระดับทัศนคติ			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร	3	134	22	159
	(1.9)	(84.3)	(13.8)	(100.0)
	(60.0)	(53.0)	(50.0)	(52.6)
อยู่ในเขตเทศบาล	-	29	3	32
	-	(84.3)	(9.37)	(100.0)
	-	(11.5)	(6.8)	(10.6)
อยู่ในเขตสุขาภิบาล	-	14	-	14
	-	(100.0)	-	(100.0)
	-	(5.5)	-	(4.6)
อยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร เทศบาล หรือ สุขาภิบาล	2	76	19	97
	(2.06)	(78.4)	(19.6)	(100.0)
	(40.0)	(30.0)	(43.2)	(32.1)
รวม	5	253	44	302
	(1.7)	(83.8)	(14.6)	(100.0)
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	

Chi-Square = 6.24176 D.F. = 6 Significance = 0.3967

จากตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลาเนาเดิมกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย พบว่า ค่า Chi-Square เท่ากับ 6.24176 ค่า D.F เท่ากับ 6 ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.3967 ซึ่งค่า P ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่า ภูมิลาเนาเดิมของครูสตรีที่แตกต่างกันไม่ทำให้ครูสตรีมีทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 3 ยิ่งระดับการศึกษาของบิดาและมารดาของครูสตรีสูงมากเพียงใด ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของครูสตรีก็จะสูงมากขึ้นเพียงนั้น ทั้งนี้ เนื่องจากสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่ให้การขัดเกลา และถ่ายทอดวัฒนธรรมเป็นสถาบันแรกของสังคมมนุษย์ ดังนั้น จึงมีอิทธิพลและส่งผลกระทบอย่างมากต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลในวัยผู้ใหญ่ และเมื่อดำเนินการศึกษาวิจัยทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4.12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดากับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ระดับการศึกษาของบิดา	ระดับทัศนคติ			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	3 (2.1) (60.0)	117 (81.3) (46.2)	24 (16.6) (54.5)	144 (100.0) (47.7)
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	- - -	81 (87.1) (32.0)	12 (12.9) (27.3)	93 (100.0) (30.8)
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	2 (5.7) (40.0)	29 (82.9) (11.5)	4 (11.4) (9.1)	35 (100.0) (11.6)
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	- - -	23 (92.0) (9.1)	2 (8.0) (4.5)	25 (100.0) (8.3)
สูงกว่าปริญญาตรี	- - -	3 (60.0) (1.2)	2 (40.0) (4.5)	5 (100.0) (1.7)
รวม	5 (1.7) (100.0)	253 (83.8) (100.0)	44 (14.6) (100.0)	302 (100.0)

Chi-Square = 10.26157 D.F. = 8 Significance = 0.2471

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดากับทัศนคติ
ทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่า ค่า Chi-Square เท่ากับ 10.26157
ค่า D.F. เท่ากับ 8 ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.2471 ซึ่งค่า P ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า
0.05 แสดงว่า ระดับการศึกษาของบิดาที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้ครูสตรีมีทัศนคติทาง
การเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของมารดากับทัศนคติ
ทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ระดับการศึกษา ของมารดา	ระดับทัศนคติ			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	4 (1.8) (80.0)	190 (84.8) (75.1)	30 (13.4) (68.2)	224 (100.0) (74.2)
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	- - -	37 (82.2) (14.6)	8 (17.8) (18.2)	45 (100.0) (14.9)
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	1 (4.6) (40.0)	18 (81.8) (7.1)	3 (13.6) (6.8)	22 (100.0) (7.3)
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	- - -	8 (72.7) (3.2)	3 (27.3) (6.8)	11 (100.0) (3.6)
รวม	5 (1.7) (100.0)	253 (83.8) (100.0)	44 (14.6) (100.0)	302 (100.0)

Chi-Square = 4.03457 D.F. = 6 Significance = 0.6720

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของมารดา กับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่า ค่า Chi-Square เท่ากับ 4.03457 ค่า D.F. เท่ากับ 6 ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.6720 ซึ่งค่า P ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่า ระดับการศึกษาของมารดาครูสตรีที่แตกต่างกันไม่ทำให้ครูสตรีมีทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตยแตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุป การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดาและมารดา กับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตยพบว่า ระดับการศึกษาของบิดาและมารดาครูสตรีที่แตกต่างกันไม่ทำให้ครูสตรีมีทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตยแตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 4 ครูสตรีที่มีภูมิลำเนาทางการศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่าครูสตรีที่มีภูมิลำเนาทางการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ เนื่องจากสาขาวิชาที่มีผลต่อการเรียนรู้และการรับรู้ทางการเมือง สาขาทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มักเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมในแง่มุมต่าง ๆ มากกว่า สาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ และเมื่อดำเนินการศึกษาวิจัยทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษากับทัศนคติ
ทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย

สาขาวิชาที่สำเร็จ การศึกษา	ระดับทัศนคติ			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ด้านสังคมศาสตร์	-	36	6	42
	-	(85.7)	(14.3)	(100.0)
	-	(14.2)	(13.6)	(13.9)
ด้านมนุษยศาสตร์	5	190	32	227
	(2.2)	(83.7)	(14.1)	(100.0)
	(100.0)	(75.1)	(72.7)	(75.2)
ด้านวิทยาศาสตร์- ธรรมชาติ	-	27	6	33
	-	(81.8)	(18.2)	(100.0)
	-	(10.7)	(13.6)	(10.9)
รวม	5	253	44	302
	(1.7)	(83.8)	(14.6)	(100.0)
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	

Chi-Square = 2.01875 D.F. = 4 Significance = 0.7323

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษากับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่า ค่า Chi-Square เท่ากับ 2.01875 ค่า D.F. เท่ากับ 4 ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.7323 ซึ่งค่า P ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่า สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของครูสตรีแตกต่างกัน ไม่ทำให้ครูสตรีมีทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตยแตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 5 ยิ่งระดับการศึกษาของสามีของครูสตรียิ่งสูงมากขึ้นเท่าใด ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของครูสตรีก็จะสูงขึ้นเพียงนั้น ทั้งนี้ เนื่องจากสมาชิกภายในครอบครัวย่อมมีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อความคิด ค่านิยม และทัศนคติระหว่างกัน อันเนื่องมาจากความใกล้ชิด คั่นเคยกัน ทำให้เกิดการถ่ายทอดและเรียนรู้ระหว่างกัน จึงมีโอกาสเป็นไปได้ว่า สามีที่มีความรู้มีระดับการศึกษาสูง ย่อมต้องมีความเข้าใจในประชาธิปไตยมากกว่าสามีของครูสตรีที่มีการศึกษาน้อย และสิ่งเหล่านี้ได้ถ่ายทอดมายังครูสตรี และเมื่อดำเนินการศึกษาวิจัยทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของสามีกับทัศนคติ
ทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ระดับการศึกษา ของสามี	ระดับทัศนคติ			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2 (3.3) (40.0)	54 (88.5) (21.3)	5 (8.2) (11.4)	61 (100.0) (20.2)
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	3 (1.4) (60.0)	183 (83.6) (72.3)	33 (15.0) (75.0)	219 (100.0) (72.5)
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	- - -	16 (76.2) (6.3)	5 (23.8) (11.4)	21 (100.0) (7.0)
สูงกว่าปริญญาโท	- - -	- - -	1 (100.0) (2.3)	1 (100.0) (0.3)
รวม	5 (1.7) (100.0)	253 (83.8) (100.0)	44 (14.6) (100.0)	302 (100.0)

Chi-Square = 10.56798 D.F. = 6 Significance = 0.1027

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของสามีกับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่า ค่า Chi-Square เท่ากับ 10.56798 ค่า D.F. เท่ากับ 6 ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.1027 ซึ่งค่า P ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่า ระดับการศึกษาของสามีครูสตรีที่แตกต่างกันไม่ทำให้ครูสตรีมีทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตยแตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 6 ยิ่งฐานะทางเศรษฐกิจของครูสตรียิ่งสูงมากขึ้นเท่าใด ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของครูสตรีก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ เมื่อฐานะทางเศรษฐกิจของครูสตรีอยู่ในระดับที่ดีไม่เดือดร้อน พอมีพอใช้ ย่อมทำให้มีโอกาสและเวลาให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางการเมือง และมีโอกาสเรียนรู้ทางการเมืองมากขึ้น โดยไม่ต้องคำนึงถึงการเข้ามาหากินให้เพียงพอแก่การเลี้ยงชีพ เช่น ครูสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และเมื่อดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4.16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจกับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ฐานะทางเศรษฐกิจ	ระดับทัศนคติ			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ระดับต่ำ	1 (1.0) (20.0)	79 (83.2) (31.2)	15 (15.8) (34.1)	95 (100.0) (31.5)
ระดับปานกลาง	4 (2.6) (80.0)	126 (83.4) (49.8)	21 (13.9) (47.7)	151 (100.0) (50.0)
ระดับสูง	- - -	48 (85.7) (19.0)	8 (14.3) (18.2)	56 (100.0) (18.5)
รวม	5 (1.7) (100.0)	253 (83.8) (100.0)	44 (14.6) (100.0)	302 (100.0)

Chi-Square = 2.21282 D.F. = 4 Significance = 0.6967

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจกับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่า ค่า Chi-Square เท่ากับ 2.21282 ค่า D.F. เท่ากับ 4 ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.6967 ซึ่งค่า P ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครูสตรีที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้ครูสตรีมีทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่แตกต่างกันจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 7 ครูสตรีที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยมากเท่าใด ก็จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการที่ครูสตรีได้รับทราบถึงผลดีและผลเสียของระบบประชาธิปไตย ย่อมทำให้ครูสตรีมีทัศนคติที่ดี ไม่มีความรู้สึกต่อต้าน ทำให้การขัดเกลา การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมทางการเมืองดำเนินไปอย่างไม่บิดเบือน และเมื่อดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยกับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ระดับความรู้ความเข้าใจ	ระดับทัศนคติ			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ระดับต่ำ	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
ระดับปานกลาง	1	53	2	56
	(1.8)	(94.6)	(3.6)	(100.0)
	(20.0)	(20.9)	(4.5)	(18.5)
ระดับสูง	4	200	42	246
	(1.6)	(81.3)	(17.1)	(100.0)
	(80.0)	(79.1)	(95.5)	(81.5)
รวม	5	253	44	302
	(1.7)	(83.8)	(14.6)	(100.0)
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	

Chi-Square = 6.68386 D.F. = 4 Significance = 0.0354*

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยกับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่า ค่า Chi-Square เท่ากับ 6.68386 ค่า D.F. เท่ากับ 4 ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.0354 ซึ่งค่า P ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าระดับความรู้ความเข้าใจของครูสตรีเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน ทำให้ครูสตรีมีทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตยแตกต่างกัน โดยครูสตรีที่มีความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตยมาก จะมีทัศนคติทางการเมืองเป็นประชาธิปไตยมาก จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 8 ครูสตรีที่มีความสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากเท่าใด ย่อมจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากการที่ครูสตรีมีทัศนคติทางการเมืองแบบใด น่าจะดูได้จากการสนใจข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมือง และความเป็นไปของสังคม รวมถึงการเข้าร่วมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดว่าครูสตรีที่มีความสนใจเข้าร่วมทางการเมืองย่อมต้องสนใจ และมีทัศนคติที่ต่อประชาธิปไตยมากกว่าครูสตรีที่ไม่มีความสนใจและเข้าร่วมทางการเมือง และเมื่อดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสนใจและการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองกับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ระดับความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับทัศนคติ			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ระดับต่ำ	3	34	7	44
	(6.8)	(77.3)	(15.9)	(100.0)
	(60.0)	(13.4)	(15.9)	(14.5)
ระดับปานกลาง	2	168	12	182
	(1.1)	(92.3)	(6.6)	(100.0)
	(40.0)	(66.4)	(27.3)	(60.3)
ระดับสูง	-	51	25	76
	-	(67.1)	(32.9)	(100.0)
	-	(20.2)	(56.8)	(25.2)
รวม	5	253	44	302
	(1.7)	(83.8)	(14.6)	(100.0)
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

Chi-Square = 7.24294 D.F. = 4 Significance = 0.0251*

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสนใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย พบว่า ค่า Chi-Square เท่ากับ 7.24294 ค่า D.F. เท่ากับ 4 ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.0251 ซึ่งค่า P ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่า ระดับความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของครูสตรีที่แตกต่างกัน ทำให้ครูสตรีมีทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตยแตกต่างกัน โดยครูสตรีที่มีความสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง มีทัศนคติทางการเมืองเป็นประชาธิปไตยสูงด้วย จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผลการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ของตัวแปรลักษณะทั่วไป ระดับความสนใจ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยกับระดับทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยพบว่า ปัจจัยลักษณะทั่วไปทั้งหมด อันได้แก่ ระดับอายุ ภูมิลำเนาเดิม ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา ระดับการศึกษาของสามี สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจล้วนไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 กับระดับทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยเลย สำหรับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับระดับทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.0354 โดยผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับสูง ย่อมมีทัศนคติในความเป็นประชาธิปไตยในระดับสูงด้วยเช่นกัน ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตยต่ำก็ย่อมมีทัศนคติในความเป็นประชาธิปไตยต่ำไปด้วย สำหรับระดับความสนใจมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับระดับทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.0251 โดยผู้ที่มีความสนใจมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงย่อมมีทัศนคติในความเป็นประชาธิปไตยในระดับสูงด้วยเช่นกัน ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความสนใจมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ย่อมมีทัศนคติในความเป็นประชาธิปไตยในระดับต่ำด้วยเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปพบว่า ครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานครที่มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยแตกต่างกันนั้น มิได้เกิดจากการมีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน แต่เกิดจากการมีความรู้และความเข้าใจในประชาธิปไตยแตกต่างกัน และความสนใจมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งข้อค้นพบที่ค้นพบจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอเป็นข้อเสนอแนะพร้อมทั้งอภิปรายถึงข้อค้นพบอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของครูในบทต่อไป